

Warszawa, 20-12-2022 r.

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

**Zespół Prawa Pracy i Zabezpieczenia
Społecznego**

III.7064.577.2022.JA

Pani Dobrosława Walkiewicz

Koordynator Programów

**Stowarzyszenie na Rzecz
Niepełnosprawnych SPES**

spes@spes.org.pl

Szanowna Pani,

z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w odpowiedzi na pismo z dnia 9 listopada 2022 r. (data wpływu do Biura R.P.O. 15 listopada 2022 r.) dotyczące postulatów zmiany prawa w zakresie uprawnienia do świadczenia pielęgnacyjnego opiekunów osób z niepełnosprawnością, na podstawie art. 11 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o R.P.O. (Dz. U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.), uprzejmie proszę przyjąć następujące wyjaśnienia.

Kwestie dotyczące braku realizacji wyroków Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 października 2014 r. sygn. akt K 38/13 i z dnia 26 czerwca 2019 r. sygn. akt SK 2/17 były już wielokrotnie od wydania przez Trybunał orzeczeń sygnalizowane przez Rzecznika ustawodawcy, np. <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-ustawy-odbieraja-wsparcie-opiekunom-w-sposob-sprzeczny-z-konstytucja-mrpips-ozn> , <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-pomoc-dalszemu-krewnemu-opiekujacemu-sie-osoba-z-niepelnosprawnoscia> , <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-do-mrips-o-swiadczeniu-pielgnacyjnym-opiekunow-z-renta-emerytura> .

Rzecznik z wielką uwagą odnosi się przedstawionych problemów wynikających z niewykonania wskazywanych orzeczeń Trybunału, a materia ta jest przedmiotem działania zarówno w wymiarze generalnym, np. <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-swiadczenia-alimenty-zasilki-niewystarczajaca-wysokosc-mrips-odpowiedz> jak i spraw indywidualnych osób dochodzących prawa do świadczeń.

Także problem nieobjęcia pomocą państwa opiekunów osób z niepełnosprawnością uprawnionych do świadczeń emerytalno-rentowych innych niż EWK Rzecznik podjął w wystąpieniu generalnym skierowanym do Ministra Rodziny i Polityki Społecznej. Informacje dotyczące wystąpienia z dnia 31 października 2022 r. i otrzymanej odpowiedzi dostępne są na <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-ozn-opiekunowie-swiadczenia-pielegnacyjne-renty-remerytury-wyrownanie-mrips-odpowiedz>.

Wymaga dodania, iż Rzecznik Praw Obywatelskich nie bierze udziału w pracach legislacyjnych i nie przysługuje mu inicjatywa ustawodawcza. Przepisy ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o R.P.O. m.in. art. 16 dają Rzecznikowi możliwość przedstawiania właściwym instytucjom oceny i wnioski zmierzające do zapewnienia skutecznej ochrony wolności i praw człowieka i obywatela, a także występowania do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej. Organ, do którego zwróci się Rzecznik nie jest związany stanowiskiem przedstawianym przez Rzecznika, gdyż wystąpienia R.P.O. mają charakter postulatyczny.

Wskazać też pragnę, że w związku z występującą rozbieżnością w orzecznictwie w zakresie zasad przyznawania prawa do świadczeń pielęgnacyjnych dla osób innych niż: matka, ojciec, opiekun faktyczny dziecka, osoba ze spokrewnionej rodziny zastępczej Rzecznik skierował pytanie prawne do Naczelnego Sądu Administracyjnego <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-nsa-pytanie-prawne-swiadczenie-pielegnacyjne-uchwa%C5%82a> . Naczelny Sąd Administracyjny w dniu 14 listopada 2022 r. sygn. akt I OPS 2/22 wydał następującą uchwałę:

1. Warunkiem przyznania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 615 ze zm., dalej: u.ś.r.) osobom wskazanym w art. 17 ust. 1 pkt 4 u.ś.r., innym niż spokrewnione w pierwszym stopniu z osobą wymagającą opieki, jest legitymowanie się przez rodziców osoby wymagającej opieki, osoby spokrewnione w pierwszym stopniu z osobą wymagającą opieki, orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności (art. 17 ust. 1a u.ś.r.);

2. Warunkiem przyznania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, o którym mowa w art. 17 ust. 1 u.ś.r., z tytułu sprawowania opieki nad osobą pozostającą w związku małżeńskim osobie wskazanej w art. 17 ust. 1 pkt 4 u.ś.r., innej niż współmałżonek, jest legitymowanie się przez współmałżonka osoby wymagającej opieki orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności (art. 17 ust. 5 pkt 2 lit. a u.ś.r.).

Uchwała Naczelnego Sądu Administracyjnego wraz z uzasadnieniem jest dostępna na: <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/D2AC90244F> .

W przypadku ewentualnego podjęcia przez Rzecznika kolejnych działań generalnych dotyczących dostępu do świadczenia pielęgnacyjnego osób wskazanych w art. 17 ust. 1 pkt 4 u.ś.r. informacja taka zostanie zamieszczona na stronie internetowej <https://bip.brpo.gov.pl/> .

Pragnę Panią zapewnić, iż postulaty środowiska osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów stanowią stale przedmiot zainteresowania i działania Rzecznika Praw Obywatelskich.

Zał. 1 – klauzula informacyjna

Z poważaniem

Agnieszka Jarzębska

Główny Specjalista w Zespole

/-podpisano elektronicznie/

Potwierdzam zgodność kopii wydruku z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	2346937.9681459.3824086
Nazwa dokumentu	odp. do Stowarzyszenia.pdf
Tytuł dokumentu	odp. do Stowarzyszenia
Sygnatura dokumentu	III.7064.577.2022
Data dokumentu	2022-12-20
Skrót dokumentu	97ADCB34A6FF4B79471D07AAEE97BC8ACB53095F
Wersja dokumentu	1.5
Data podpisu	2022-12-20 10:41:55
Podpisane przez	Agnieszka Jarzębska Główny Specjalista w Zespole
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego

EZD 3.108.84.84.

Data wydruku: 2022-12-20

Autor wydruku: Wiśniewska Iwona (Starszy Sekretarz w Zespole)